

Avdelningen för utbildnings- och forskningsstöd
Ghada Najem
Avdelningschef

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar – Ett likvärdigt betygssystem (SOU:2025:18)

Kungl. Musikhögskolan (KMH) i Stockholm har av Utbildningsdepartementet ombetts att svara på remiss av betänkandet *Ett likvärdigt betygssystem* (SOU:2025:18), dnr U2025/00401.

Nedan följer högskolans kommentarer.

Sammanfattning:

KMH välkomnar initiativet att reformera betygssystemet för att skapa ökad rättssäkerhet och likvärdighet. Samtidigt ser vi flera utmaningar och risker, särskilt vad gäller konsekvenserna för estetiska ämnen och musikutbildningar.

De huvudsakliga synpunkterna är:

- Förändrad meritvärdeskalibrering kan påverka rekryteringen till högre musikutbildningar och minska incitamenten att välja estetiska ämnen på gymnasienivå.
- Ökad vikt vid standardiserade prov kan missgynna ämnen där konstnärligt uttryck, kreativitet och praktiska färdigheter är centrala.
- Musikämnet riskerar att marginaliseras ytterligare om betygsättningen i estetiska ämnen ifrågasätts eller påverkas av en generell betygsnormering.
- Förändringar i urvalssystemet till särskilt estetiska gymnasiet och i viss utsträckning till högre konstnärlig utbildning kan skapa ökade krav på särskilda antagningsprov, vilket innebär administrativa och ekonomiska utmaningar för utbildningsanordnarna.

För att säkerställa att estetiska ämnen och musikutbildningar inte missgynnas av betygsreformen föreslår KMH att estetiska ämnen undantas från generell

betygsnormering, att en alltför provfokuserad undervisning undviks, samt att resurser tillförs för alternativa urvalsmetoder.

Övergripande synpunkter

KMH ser positivt på ambitionen att skapa ett mer rättvist betygssystem men anser att de föreslagna förändringarna kan få oproportionerligt negativa konsekvenser för estetiska skolämnen och musikutbildningar. Förändringarna i meritvärdesberäkningen och betygsättningens utformning riskerar att minska rekryteringsbasen för framtida musiker och musiklärare. En kalibreringsmodell som inte tar hänsyn till de unika bedömningskriterierna i konstnärliga ämnen kan leda till orättvisa jämförelser och påverka möjligheterna för elever med estetisk inriktning att konkurrera om högre utbildningsplatser.

1.2 samt 1.3 Konsekvenser av meritvärdeskalibrering i grundskolan och gymnasieskolan

Påverkan på estetiska ämnen i grundskolan och för fortsatta studier

Betänkandet föreslår en modell för att kalibrera betyg och meritvärden, vilket syftar till att skapa en mer rättvis fördelning av betygsutfall och minska betygsinflation. En sådan modell kan dock få negativa effekter för musik- och konstnärliga gymnasieutbildningar, eftersom betyg i estetiska ämnen ofta är relativt höga jämfört med ämnen med nationella prov. Om estetiska ämnen inkluderas i en generell kalibrering kan detta leda till en snedvridning där elever som annars skulle ha haft goda möjligheter att söka till musik- och konstnärliga utbildningar istället missgynnas. Lärares bedömningskompetens behöver istället höjas liksom lärares möjligheter att kvalitativt jämföra elevernas kunskaper i estetiska ämnen mellan olika skolor.

Viktning av betyg utifrån ämnenas omfattning i grundskolans timplan tar KMH bestämt avstånd ifrån. Små ämnen som PREST-ämnen riskerar att marginaliseras ytterligare och därmed riskeras elevens möjligheter till kulturell bildning, kunskaper som är av stor vikt för att kunna tolka och förstå sin omvärld och därmed att uppleva sig vara inkluderad i samhället. Vidare riskeras att elever med hög kompetens i konstnärliga ämnen men inte ha ett högt meritvärde konkurreras ut av elever med högt meritvärde. Idag är det vanligt med antagningsprov till estetiska program som baseras på 50% prov 50% betyg. Värdet av antagningsprovet riskerar således att minska.

Att exkludera betygen i musik och andra estetiska ämnen för vidare utbildning tar KMH med bestämdhet avstånd ifrån.

1.6 Skalning av provresultat, betyg och meritvärden

Påverkan på framtida rekrytering av musiker och musiklärare

En fortsatt marginalisering av estetiska ämnen i grundskolan och gymnasiet, i kombination med förändringar i betygssystemet, kan förvärra den redan existerande bristen på behöriga musiklärare. Om färre studenter väljer estetiska program på gymnasiet riskerar rekryteringsbasen för framtida musiklärare och musiker att minska, vilket på sikt kan påverka kvaliteten på musikundervisningen i skolan och därmed svenskt musik- och kulturliv.

1.8 Korrelationer mellan resultat i ämnen med nationella prov och ämnen utan nationella prov

Standardiseringens inverkan på estetiska och praktiska ämnen

Ett ökat fokus på standardiserade prov och betygsmodeller med fasta referenspunkter kan leda till att ämnen som musik, där mångsidiga bedömningar är en del av kunskapsutvecklingen, marginaliseras. Det finns en risk att en mer strikt betygsnormering gör att estetiska ämnen tappar sin autonomi i bedömningen och att betygen i dessa ämnen inte återspeglar faktiska färdigheter och prestationer.

1.9 Alternativa kalibreringsmodeller

Ökade krav på antagningsprov och administrativ belastning

Förändringar i betygssystemet och meritvärdesberäkningen kan öka behovet av alternativa urvalsmetoder såsom antagningsprov, vilket kan skapa ekonomiska och organisatoriska utmaningar. Dessutom finns risken att studenter med en konstnärlig inriktning väljer bort gymnasiala estetiska program om dessa inte längre är meritmässigt konkurrenskraftiga vid antagning till högre utbildning.

Konsekvenser

För att säkerställa att estetiska ämnen och musikutbildningar inte missgynnas i betygsreformen föreslår KMH följande:

1. **Undanta estetiska ämnen från generell betygsnormering** – En kalibreringsmodell som inte tar hänsyn till de unika bedömningskriterierna i konstnärliga ämnen kan leda till orättvisa jämförelser. Därför bör estetiska ämnen undantas från en standardiserad betygsjustering. Lärare i musik och andra PREST-ämnen behöver istället betydligt ökade möjligheter att kvalitativt kunna jämföra elevers resultat mellan olika skolor.

2. **Skydda praktiska och konstnärliga ämnen från en alltför provfokuserad undervisning** – Musik och andra estetiska ämnen bygger på en progression som sällan är mätbar genom skriftliga prov. Ett betygssystem måste bevara utrymmet för alternativa bedömningsformer.
3. **Tydliggör konsekvenserna av förändrade meritvärden för musikutbildningar** – En djupare analys behövs för att förstå hur betygsreformen påverkar rekrytering och antagning till estiska gymnasier, gymnasier med spetsutbildning i musik och konstnärliga högskolor.
4. **Tillför resurser för alternativa urvalsmetoder** – Om fler musikutbildningar tvingas införa antagningsprov måste det finnas ekonomiskt stöd för att hantera ökade administrativa krav.
5. Den myndighet som ska utforma en slutlig kalibreringsmodell bör överväga att mer noga differentiera mellan i) olikvärdig betygssättning på skolnivå och ii) *enskilda* elevers prestationer, så elever inte uppfattar betygssättning som godtycklig och svår att förstå ur ett elevperspektiv.

Detta remissvar understryker KMH:s engagemang för en rättssäker och likvärdig betygsreform, samtidigt som vi betonar vikten av att skydda musikutbildningar från negativa konsekvenser av en alltför standardiserad betygsnormering.

Ghada Najem